

zijde van hen, 31 K.O. vrije kerk — instemming het kerk-iden, mits t i e m a a r bovenaan. En nd wordt ge- wordt gedra- staat op den

anistatie boven wekt en baart n in het poli-

reeds in 1908 atkundige Ge- riefen van Dr „Voor iedere groot belang. t bestaan..... loren worden. et het eenige anistatie moet ke grondslag

ze goed, wordt ne partij, als d; het belang. e schier alles beginnelen de

mbaren, welke j uit dit oog- e ik niet dur- trekken, dat alken spreken revolutionaire er den nadruk , alsof in dat de verklaring rden. Voor de lang der orga- ufd worden... inzicht over

praktijk, dat en, maar, om- tie van partij- beschouwd te t het wankelen n geding over elijk als men nhelst en be- standaard daarin critiek dermijnen van e organisatie. ding de partij- broeven stelt; ge bespreking nlijk verbiedt. venal er naar en, dat krach- ; die mee wil

verschil in in- nteele beginse- : partijeenhed e toepassingen : volgens som- d bestaan, en ijnt het partij-

partijverbans dien Schilder and. Ook daar ts wilden een lieren, zij wil- gische vraag- evoelen tastte gezag van de

eciteerd, kunt toepassen op

ande in de re- teengereten is an het kerk- g in dat kerk- wederopbouw am zijn. Alle n eigen juiste jn, natuurlijk- r de zelfstan- gingen worde

ling, een ver- g bijwoonde, het agendum len door het n kleinigheid. en voorzichtig n partijleiding

de aandacht vestigt op te behandelen punten. Maar de vanzelfsprekendheid, waarmee een bestuur zulk een agendum accepteert en afwerkt, is onjuist.

Ook inzake candidaatstelling voor verkiezingen is er gevaar voor hiërarchie. Officieel blijft de zelfstandigheid der kiesverenigingen ten aanzien van de adviezen der leiding gehandhaafd. Maar ik heb toch den indruk dat een kiesvereniging die van het advies afwijkt niet welgevallig is. Dien geest moeten we niet hebben. Dan krijgt de organisatie een verkeerde plaats. En dan is het waarschijnlijk partijleven vanuit de beginselen ten ondergang gedoemd.

Sappemeer.

B. JONGELING.

OPVOEDING EN DE ONDERWIJS

OM DEN BIJBEL.

We zijn nog een vervolg schuldig op de bespreking van eenige details uit het referaat van Dr G. C. van Niftrik; zie onze desbetreffende vorige nummers.

Dr van Niftrik spreekt zich daarin ook over den bijbel uit. Met den bijbel heeft de Kerk te maken, en — ook de school, zoo constateert hij terecht. De vraag is nu maar, hoe de samenhang dan voorts gedacht wordt.

Dr v. Niftrik heeft onderscheiden bezwaren. Een der voornaamste is, dat „wij er langzamerhand aan gewend geraakt zijn den bijbel als een aparte, zelfstandige grootheid met een eigen leven naast dat der kerk te beschouwen.”

Niet allen hoorders zal dat duidelijk zijn. Wel zal het hun voorkomen, dat deze volzin, als zij hem goed begrepen hebben, een prachtige vingerwijzing is in de goede richting. De bijbel niet apart naast de kerk (de school), doch daar in, zóó als het zuurdeeg niet apart naast het brood moet blijven, — is dat niet volkomen juist?

Wij gelooven het niet. Als twee hetzelfde zeggen, is het nog niet het zelfde. Dat Dr v. Niftrik den bijbel niet als aparte, zelfstandige grootheid naast de Kerk dult, komt hier vandaan, dat zijns inziens het wel waar is, dat God zich openbaart in den Bijbel, doch dat het niet waar is, dat Hij daarin geopenbaard zou zijn. (206). De onvoltooid tegenwoordige tijd is goed; de voltooid tegenwoordige verkeerd. Openbaring IS niet geschied, doch GESCHIEDT alleenlijk. Zij is een daad Gods in onvoltooid tegenwoordigen tijd; ze wordt gegeven, maar is niet gegeven; is geen gegevenheid. „Openbaring wordt alleen door openbaring gekend”; m.n.w. eerst in een geschiedende actueele overweldiging van mijn existentie door God wordt voor mij de Bijbel Gods Woord, d.w.z. „instrument in de hand des Geestes” (205) (vgl. 34). „Alles” is hier van het begin tot het einde in Gods handen. Openbaring wordt nooit geopenbaardheid. Nooit is er iets, waarop de mensch zijn hand kan leggen en zeggen: dit is nu Gods openbaring (34). Dr v. Niftrik heeft dan ook bezwaar tegen de leer der geïnspireerdheid der Heilige Schrift (201). „Inspiratie is een daad Gods, — geïnspireerdheid is de toestand van het Boek. Wie de inspiratie des Bijbels gelooft, gelooft en verwacht, dat God de Heilige Geest het menschelek Woord des Bijbels maken zal tot Gods Woord aan ons”. (2012). „Dat de Bijbel Gods Woord is, is een daad, een act van God. In het oogenblik des welbehagens, als Hij spreekt —, dan is de Bijbel Gods Woord. De Kerk belijdt NIET een toestand van den Bijbel, maar een daad van God, als zij zegt: de Bijbel is Gods Woord” (205). Met andere woorden: er moet iets aan mij gebeuren. Zal de Bijbel Gods Woord zijn, dan zal de inspiratie der Schrift werkelijk geschieden. De inspiratie van het profetisch en apostolisch Woord is geen afgesloten handeling, vóór mij en buiten mij om geschied; want de inspiratie bevat drie saam te vatten momenten, waarvan één dit is, dat de lezers en hoorders van het in den Bijbel vervatte „getuigenis” door den H. Geest getuigenis ontvangen van de waarheid van het gelezen en gehoord getuigenis (206). Als ik den Bijbel Gods Woord noem, is dat niet een stelling over de natuur van dat boek, zooals het daar ligt (206).

Dit is alles barthiaansch. Barth werkt alles nog nader uit (b.v. in zijn leer van den bijbel als één der gestalten van „Gods Woord” en zijn bewering, dat gestalte tegenover gehalte staat), maar zijn hoofdgedachten zijn toch hier verwerkt. Het is duidelijk, dat deze opvatting van de werkelijk gereformeerde zich geheel losgemaakt heeft.

Want volgens haar kan men slechts bij sacra-

menteele spreekwijze zeggen: de Bijbel IS Gods Woord (223). Sacramentele spreekwijze, — men weet wat dit is. Het sacramentele teken is natuurlijk in zichzelf heel wat anders dan de zaak, de onzienlijke zaak, die er door wordt voorgesteld en afgebeeld. Lichamelijke wassching (in den doop) is immers heel wat anders dan de geestelijke wassching, die er door wordt afgebeeld. Alleen maar, — de Schrift en de belijdenis noemen soms de beteekende zaak met den naam van het teken, en dat is dan de sacramentele spreekwijze. Tot zoover loopt alles goed. Zegt men evenwel: nu is die geschreven bijbel TEEKEN, en Gods eigenlijke Woord BETEEKENDE ZAAK, en als 't erop aankomt, is dat teken van die beteekende zaak heel verschillend, zoozeer verschillend, als die lichamelijke reiniging verschilt van de geestelijke, welnu, dan is de Bijbel niet meer het Woord van God. Dan is dit zeggen slechts beeldspraak. Eigenlijk is het dan helemaal niet waar.

Geen wonder dan ook, dat Dr v. Niftrik de verhouding tusschen het menschelek en het goddelijke in den bijbel, of tusschen het boek zelf en het werkelijke Woord van God, vergelijkt met de verhouding tusschen de twee naturen van Christus, de goddelijke en de menschele. Dr H. W. v. d. Vaart Smit heeft zijn ongereformeerde Schrift-opvatting al eens willen verdedigen, of aannemelijk maken met dit beeld, en Dr K. Dijk heeft dat op zijn manier ook gedaan. We hebben destijds daartegen in ons blad ons uitgesproken, en mogen daarna verwijzen. We achten die parallel tusschen de twee naturen van den Heiland enerzijds en de Schrift tegenover Gods Woord anderzijds een gevaarlijke vermenging van terreinen, en een vondst, waarmee allerlei kwaads van den Bijbel (geschreven boek) te zeggen valt, onder gelijktijdige lofprijzing voor Gods Woord als niet-geschreven grootheid.

Dr v. Niftrik is dan ook overtuigd, dat het eerste het beste pamflet van „De Dageraad” ons ervan overtuigen kan, dat er „gewoon menscheleke fouten en vergissingen in den Bijbel staan. Zijn aanvechtbaarheid strekt zich zelfs over zijn religieuze en theologische inhoud uit.” (204).

Dat deze beschouwingen van de gereformeerde zich ver verwijderen, behoeven we niet te bewijzen. Dr v. Niftrik legt er den nadruk op, dat de bijbel een „vreemd boek” is, „even vreemd, als de Jood onder de volkeren”. Maar Calvijn ziet in den bijbel God met ons spreken zoo als een gouvernante met haar kinderen, een vader met zijn jongens: „het woord is nabij u, in uw mond en in uw hart”. (Deut. 30, Rom. 10).

Daarom is ook de klacht van Dr v. Niftrik over de onderwijzers de onze niet. Hij klaagt, dat „als de christelijke onderwijzer uit den bijbel gaat vertellen, hij dan gaat vertellen van een God, dien hij bij de kinderen toch eigenlijk bekend veronderstelt.” Inderdaad, wij gelooven aan den bekende God. Wij gelooven, dat zijn openbaring is geleverd naar onze bevattings, en waarheid bevatte en bevat. En als Dr v. Niftrik meent, dat Ds K. H. Kroon terecht sprak over het „christelijk-verveelde Europa”, is dat niet vanwege de leer van den bekende God, maar wegens de veronachtzaming van die leer. Wegens het niet meer zien van de majesteit van God in zijn bekend-zijn. Wegens het niet meer leggen van de dingen onder den maatstaf van zijn Woord; wegens het niet meer eeren van Hem als Rechter b.v. Maar ik geloof, dat Europa zich veel gauwer vervelen zal onder de barthiaansche tautologieën, die God almaar buiten het historische leven plaatsen, en toch van Hem de oude klanken probeeren door te geven aan de menschen.

De dilemma's van de barthiaansche opvatting kunnen we niet als juist accentueeren. De bijbel is vreemd, en niet vanzelfsprekend. Aldus Dr v. Niftrik. Alsof dat een dilemma was. Mijn wijsversterking is allerminst vanzelfsprekend, maar helemaal niet vreemd. Mijn denkfunctie evenmin.

En als Dr v. Niftrik er over bezwaard is, dat in ons christelijk vertellen van de bijbelsche geschiedenissen het besef van de verborgenheid Gods is zoek geraakt, dan stellen wij er tegenover, dat INDIEN er ooit iemand zou kunnen gevonden worden, die werkelijk in staat was, barthiaansch te „vertellen” (ik moet den man nog ontmoeten) uit het vertellen van dezen man het geloof aan Gods geopenbaardheid zou zoek geraakt zijn. Want, het hooge woord moet er maar uit: we gelooven, dat God zich openbaart in den onvoltooid tegenwoordigen, doch ook dat Hij zich geopenbaard HEEFT in den voltooid tegenwoordigen tijd. Dr v. N. wil een nauwere samenwerking tusschen den vertelkunstenaar en den theoloog. Ik ook. Maar dan moet die theoloog gereformeerd theoloog zijn, d.w.z. gelooven dat God in de Schrift gesproken heeft, dat die Schrift Gods Woord IS, ongeacht, wat zij in mij doet; dat Hij met kinderen en volwassenen beide omgaat als die gouver-

nante van daarnet uit Calvijn's honderdmaal herhaalde slagwoord; en dat de fouten die gemaakt worden door onze verteltechniek haar ontstaan te wijten hebben niet aan het orthodoxe Schriftgeleef, doch aan het geloof, dat de bijbel pas recht verstaan wordt uit een of andere grootheid dan de Schrift zelf. Bij Dr v. N. is die andere grootheid de kerk (welke?). Bij ons staat het zoo, dat de Schrift zich zelf uitlegt. De kerk onder de Schrift. De school eveneens. Het kan. En het moet. K. S.

ONZE TIJD EN DE OPVOEDING ONZER KINDEREN. 2.

B. De invloed van onzen tijd op de jeugd.

Wij hebben gezien, dat de oorlogs- en bezettings-tijd aan ons, ouderen, niet ongemerkt is voorbijgegaan. In nog sterkere mate is dat het geval met onze kinderen en onze opgroeiende jeugd. Meer nog dan de volwassenen hebben zij den invloed van onzen bewogen tijd ondergaan. De jeugd reageert gemakkelijker, is ontvankelijker voor beïnvloeding, van welken aard die ook moge zijn.

Hoe hebben onze kinderen het gehad in de jaren, die achter ons liggen? Hoe reageerden ze op de gebeurtenissen, die zich afspeelden in oorlogs- en bezettingstijd? Zou die tijd ongemerkt aan hen voorbijgegaan zijn, uitgezonderd dan de beperkingen, die ook hun werden opgelegd, tengevolge van de tijdsomstandigheden? Zeker, zij hebben gedeeld in de ontberingen, die de vijand ons deed lijden. Schraler voeding, slechtere kleding, geen feestjes, geen uitstapjes, geen lekkernijen, geen cadeautjes op verjaardagen enz., was allereerst de tol, die ze hadden te betalen. Sommigen werden zelfs geëvacueerd, moesten vluchten voor den vijand en werden bij vreemden ondergebracht. Maar overigens hebben ze gespeeld als tevoren.

Hun spelletjes droegen meermalen duidelijk het stempel van den oorlog. Krijgertje-spelen, elkaar te lijf gaan met stokken en knuppels en straten en plein onveilig maken. Groote menschen, die dit zagen, hebben wel eens het hoofd geschud. Die kinderen toch! Ze maken ook overal een spelletje van!

Trokken ze er zich niets van aan, dat hun ouders zorgen hadden, dat hun broers moesten onderduiken of gearresteerd waren, dat er zulke verschrikkelijke dingen gebeurden, dat ons volk zijn vrijheid verloor?

Ik herinner me nog als den dag van gisteren den tienden Mei op school. Opgewonden waren ze, de jongens en de meisjes, de jongens vooral! Ik trachtte hun de ernst van den tijd, de historische betekenis van dien dag voor ons land te doen gevoelen, maar het gelukte niet. De kleintjes waren wel onder den indruk, maar bij de groteren was de spanning van de gezichten af te lezen. Er was oorlog! Ze hadden er vaak over hooren vertellen. Mooie verhalen vonden ze dat! Maar 't was niet echt! Nu zou het echt worden! Nu zouden ze wat beleven! Hoe zou de oorlog afloopen? Zouden wij 't winnen? Duitsland was zoo sterk, maar Engeland zou helpen. Zouden onze mannen en jongens goed vechten? Zouden ze 't nog zoo goed kunnen als vroeger in de geschiedenis?

Binnen enkele dagen kregen ze antwoord op al die vragen, die in hen leefden. Straks kwamen de Duitschers in parade-pas en met groot vertoon onze steden en dorpen binnenrukken. De jongens maakten het mee, intens. Dat was wat! Er viel van alles te beleven: de soldaten werden ingekwartierd in de scholen en de kinderen waren vrij, of op zijn minst moesten ze halve dagen naar school. Fijn! Nu hadden ze tijd, om alles mee te maken! Elken dag gebeurde er wat! 't Was altijd de moeite waard met de kameraden er op uit te trekken. Van alles kon je beleven!..... Ze werden, als de grooten, op sensatie belust. De rust, de regelmaat, ging al meer weg uit hun leven. De straat werd de groote opvoeder van onze jeugd. Ze werd ruw en onverschillig, bandeloos en meer nog dan anders op avonturen belust. Thuis werd het onderwerp van gesprek, waarover men nooit uitgepraat raakte: „Wat zullen we eten en wat zullen we drinken en waarmee zullen we ons kleeden? Zoo werd langzamerhand het accent van de waarden van het leven verlegd. In zulk een klimaat ademde een groot deel van onze jeugd. Natuurlijk waren er uitzonderingen, vooral op het platteland.

Er waren gezinnen, die door den nood van den tijd vuriger dan vroeger de gemeenschap zochten met Hem, die alleen uitkomst geven kon uit den verschrikkelijken nood, waarin land en volk geraakt waren, waar het gebedsleven verdiepte, het persoonlijke leven meer godsvrucht vertoonde, waar ernstige pogingen gedaan werden, den kinderen een taak te geven en ze aan huis te binden en 't gelukte goeddeels ze te onttrekken aan den verderfelijken invloed van de straat. Maar — dat bleef min of meer uitzondering, althans in de groote steden. In 't algemeen verwilderde onze jeugd en wie zijn ooren open heeft en zijn oogen de kost geeft, ziet, welke afmetingen die verwildering heeft aangenomen. Als ge 't niet gelooft, gaat u dan